

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Domein de Meertsels

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Domein de Meertsels
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Aarschot
Deelgemeente:	Aarschot
Bron:	Schepping: 2014-04-01 Bijwerken: 2018-10-01 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134447
Coördinaten:	Breedte: 4.8209919875 Lengte: 51.0119592627

Primaire tekst

Neoclassicistisch landhuis, resultaat van een verbouwing uit 1875, omgeven door een grotendeels bebost landschappelijk park (circa 6 hectare), aangelegd in 1860-1900.

In 1830 was een groot gedeelte van het Meertselbos eigendom van Willem Daels, burgemeester van Aarschot. Aan de rand van een weide midden in het bos stond een huisje, mogelijk een jachtpaviljoen, dat vermoedelijk rond 1800 was gebouwd. In 1875 werd het door een van Daels' nakomelingen omgebouwd tot een groot bakstenen landhuis, dat langs de noord- of tuinzijde in neoclassicistische trant werd opgesmukt (middenrisaliet onder driehoekig fronton met oculus, horizontale bandversieringen van gesinterde baksteen). Het steile, torenachtige piramidedak boven het noordoostelijke uiteinde van het gebouw, aangebracht bij een verbouwing in de jaren 1890, moest duidelijk maken dat het om een 'kasteel' ging en het werd door inspecteurs van het kadaster vanaf 1892 dan ook als dusdanig geregistreerd. De aanhorigheden bestonden uit twee gebouwen van een ongeveer gelijk volume, gelegen aan de zuidzijde van het kasteel, aan de overzijde van de weg die nu 'Meertsels' wordt genoemd: een koetshuis met een stal, en een tuiniers- of dienstwoning met een stal, beide van baksteen, met typische rondboogpoorten en blindbogen.

In 1864, lang voor de bouw van het kasteel, had het kadaster tegen de pas aangelegde spoorweg Aarschot-Antwerpen, los van het gebouw, reeds een 'lusthof ' van 98 are geregistreerd (het perceel 76a). In 1897 vermeldde het kadaster bovendien een perceel lusthof van 64 are, dat zich in de schaduw van het Kasteel noordwaarts tot aan de Kalsterloop uitstrekte. Dit stemt min of meer overeen met de situatie die op de stafkaart van 1893 wordt weergegeven: een rudimentaire vorm van parkaanleg, die de hele ruimte in beslag nam tussen de Meertselstraat en de Kalsterloop (of Herseltsebeek) en een even grote oppervlakte aan de overzijde van deze beek, op het grondgebied Ramsel (provincie Antwerpen), in totaal ongeveer vijf hectare. De parkgedeelten ten noorden en ten zuiden van de Kalsterloop hadden elk hun eigen weggennet, in de vorm van respectievelijk een platgedrukte 8 en – bij het kasteel – een ellips. Een nog bestaand brugje nabij de spoorweg Antwerpen-Aarschot, die het park in het zuidwesten begrenst, vormde de enige verbinding tussen de beide parkgedeelten. Het kaartbeeld vertoont geen open ruimten; de kleurige spikkels binnen de ellips en de 8 staan voor een kruid- of struikachtige sierbepanting, de rest wordt als bos afgebeeld. De nutstuin, op de stafkaart als akker weergegeven, lag ten zuiden van de gebouwen en de Meertselstraat en besloeg ongeveer twee hectare.

Na meer dan honderd jaar is deze situatie nog duidelijk herkenbaar, ondanks het jarenlange tekort aan onderhoud en de vergevorderde 'verbossing'. Dat het om een lusttuin gaat en niet om een productiebos, blijkt pas bij nadere beschouwing. Over het domein verspreid komen nog een tiental bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') voor – sommige met stamontrekken

van meer dan 350 cm en dus behorend tot de oudste sierbeplanting – en sierstruiken zoals taxus (*Taxus baccata*), Pontische rododendron (*Rhododendron ponticum*), Pontische azalea (*Rhododendron luteum*) en spirea (*Spirea vanhouttei*). Uitzonderlijk is de talrijke opslag van Zweedse lijsterbes (*Sorbus intermedia*), vermoedelijk aangeplant en verwilderd. Het gazon voor het kasteel is de enige open ruimte in het parkgedeelte, met aan de rand enkele interessante bomen: moerascipres met hangende twijgen (*Taxodium distichum* 'Pendens') en bontbladige 'Leopoldii' esdoorn (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii'). Er zijn nog duidelijke sporen van de vroegere parkwegen. Aan de oever van een tot vijver verbrede zijtak van de Kalsterloop bevindt zich een heuveltje met de resten van een houten gloriëtte. Deze zijtak is waarschijnlijk de verbrede en uitgediepte gracht die vroeger de grens markeerde tussen de Primitieve percelen 75 en 76. De niet onmuurde moestuin is nog gedeeltelijk als moestuin in gebruik.

Merkwaardige bomen (opname 13 augustus 1998)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeter weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte. De nummering vooraan verwijst naar de locatie op het plan in het inventarisdossier.

- 6. gewone beuk (*Fagus sylvatica*) **396** (gemeten op 60 cm hoogte)
- 7. moerascipres met hangende twijgen (*Taxodium distichum* 'Pendens') **324**
- 8. bontbladige gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii') **235** (gemeten op 40 cm hoogte)
- 14. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **359**

Auteur: Deneef, Roger

Datum: 2007

Titel Text: Park van De Meertsels

Grafische documenten

Remise en moestuin in De Meertsels (Pauwels, Oswald, 20-03-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Tuinzijde van kasteel van De Meertsels gebouwd in de jaren 1870 (Pauwels, Oswald, 20-03-2014, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger [212] Begijnendijk, art. 39, nrs. 21-26. en art. 584 nr. 153.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Begijnendijk 1864 (spooraanleg), 1876 nr. 8, 1888 nr. 8, 1892 nr. 21 en 1897 nr. 20

DE LANGHE J.E. e.a., *Flora van België, het Groothertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden (pteridofyten en spermatofyten) (2de druk)*, Meise, Nationale Plantentuin van België, 1888, p. 313.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120439>

Beknopte karakterisering

Datering: tweede helft 19de eeuw, vierde kwart 19de eeuw

Typologie: belvédères, koetshuizen, landhuizen, moestuinen, personeelswoningen, private parken, stallen, tuin- en parkbeplantingen, vijvers